

ПРОЕКТ

РЕЗОЛЮЦИЯ августовская конференция работников образования и науки 2024 года «Образование Елабужского муниципального района: ключевые задачи, нравственные ориентиры, качественные показатели»

23 августа 2024 года

Управлением образования Елабужского муниципального района 23 августа 2024 года проведена августовская конференция работников образования и науки «Образование Елабужского муниципального района: ключевые задачи, нравственные ориентиры, качественные показатели». В ходе конференции рассмотрены актуальные вопросы повышения качества и доступности дошкольного и школьного образования, в том числе для детей с ограниченными возможностями здоровья; задачи формирования единого образовательного пространства и обеспечения конституционных прав школьников в контексте реализации проекта «Школа Минпросвещения России», эффективности дополнительного образования детей и развития его инфраструктуры; задачи развития воспитательного потенциала школы, педагогического просвещения родителей с учетом особенностей идеологической воспитательной работы; вопросы создания образовательного пространства для сохранения и развития государственных и родных языков; реализации государственной политики в интересах детей, оставшихся без попечения родителей; цифровизации образовательного процесса; совершенствования профессионального образования и внедрения качественно новых механизмов подготовки и развития педагогических кадров; вопросы реализации национальных проектов «Образование» и мероприятий, посвященных Году научно-технологического развития в Елабужском муниципальном районе. Приоритетные направления районной образовательной политики на 2024/25 учебный год определены в соответствии с Указами Президента Российской Федерации 07.05.2024 № 309 «О национальных целях развития Российской Федерации на период до 2030 года и на перспективу до 2036 года», стратегически важными нормативными документами Правительства Российской Федерации, Министерства просвещения Российской Федерации, а также Посланием Раиса Республики Татарстан Государственному Совету Республики Татарстан от 14 сентября 2023 года. Концептуальным ориентиром всех направлений

развития системы образования Елабужском муниципальном районе является достижение главной цели национального проекта «Образование» – обеспечения глобальной конкурентоспособности российского образования, вхождения Российской Федерации в число ведущих стран мира по качеству общего образования и создания условий для воспитания гармонично развитой, здоровой и социально ответственной личности на основе духовно-нравственных ценностей народов республики, их исторических и национально-культурных традиций.

Количественными и качественными характеристиками, отражающими состояние районной системы образования и определяющими тренды его развития, выступают следующие данные.

В системе дошкольного образования:

В Елабужском районе функционирует развитая сеть образовательных организаций (всего 39 организации), реализующих основные образовательные программы дошкольного образования. Услуги дошкольного образования в районе получают – 4722 дошколят. Охват детей дошкольным образованием в 2024 году по Елабужскому муниципальному району составил – 74,9% (по РТ - 73,3%), в 2022-2023 - 81,5% (по РТ-72,2%). 1 сентября в дошкольных учреждениях откроются 58 групп для вновь поступающих детей, в которых будут воспитываться 992 ребенка.

В Елабужском районе создаются условия для реализации права на получение дошкольного образования на родном языке. Из общего количества 4 ДОО с воспитанием и обучением на татарском языке. В 14 ДОО открыты 25 группы с воспитанием и обучением на татарском языке, где воспитывались 482 ребенка.

В 13 дошкольных учреждениях функционируют ясельные группы от 1 до 1,5 лет (195 чел.). В детском саду №28 «Лесная сказка» открыта группа для детей от 6 месяцев до года, в которой воспитываются 7 детей.

В настоящее время в районе в целях обеспечения психолого-педагогической поддержки семьи и повышения компетентности родителей в вопросах воспитания детей дошкольного возраста на базе дошкольных образовательных организаций организуется работа консультационных пунктов (центров). Их деятельность регулируется нормативно-правовыми актами муниципальных органов управления образованием и (или) локальными актами ДОО. В 2024 году в 2 детских садах работали консультационные пункты.

В районе функционирует 1 детский сад с группами компенсирующей направленности, в котором воспитывается 32 детей дошкольного возраста. В 16 детских садах сформированы группы для детей с нарушениями речи, с нарушениями зрения, слуха, интеллекта, опорно-двигательного аппарата, в которых воспитывается 550 детей.

Численность педагогического персонала, работающего в организациях, осуществляющих образовательную деятельность по образовательным программам дошкольного образования, на начало текущего года составила 1209 человек, в том числе 396 воспитатель. В 2024 году 101 педагог дошкольных образовательных организаций прошел курсы повышения квалификации. В текущем году педагогами и руководителями детских садов подано 93 заявки на курсы повышения квалификации.

Актуальным направлением в развитии дошкольного образования является развитие полилингвального образования дошкольников, которое предполагает организацию образовательного процесса на нескольких языках, приобщение детей средствами изучаемых языков к культурному богатству многонационального народа России, воспитание их в духе межнационального согласия.

В целях популяризации государственных языков Республики Татарстан, распространения положительного опыта работы образовательных организаций по билингвальному образованию дошкольников Министерством образования и

науки Республики Татарстан утвержден грант «Лучший билингвальный детский сад». С 2013 года обладателями гранта стали 9 дошкольных образовательных организаций района. 2024 году обладателем гранта стал МБДОУ №40 «Созвездие» ЕМР РТ.

Качество дошкольного образования напрямую зависит от материально-технического обеспечения образовательной среды. За счет грантовых средств проекта «Татнефть и Детство. Диалог с будущим» 6 детских сада получили оборудование на сумму более 10 млн рублей. В детском саду №26 установлен 3D комплекс в физкультурном зале и уличное оборудование, которое позволит детям с нарушениями зрения повышать двигательную активность.

Ежегодно в районе проводится муниципальный этап Всероссийского профессионального конкурса «Воспитатель года России». Муниципальный этап Конкурса проводился с ноября 2023г по январь 2024г, в три тура по двум номинациям: «Воспитатель года» и «Воспитатель группы с родным языком воспитания и обучения». Финалистом республиканского этапа Всероссийского конкурса «Воспитатель года-2024» в г.Казани стала музыкальный руководитель МБДОУ №34 «Радуга» Закирова А.Ф.

В целом за последние годы в сфере дошкольного образования успешно решаются задачи, направленные на реализацию приоритетных направлений образовательной политики:

реализуются мероприятия по созданию дополнительных дошкольных мест в детских садах;

совершенствуется система повышения квалификации;

создана методическая база для обучения детей государственным языкам республики, родным языкам;

развивается сеть консультационных центров на базе дошкольных организаций, деятельность которых направлена на повышение компетентности родителей, обучающихся в

вопросах образования и воспитания детей, в том числе раннего возраста.

Вместе с тем имеются задачи методического, кадрового, управленческого характера, которые требуют решения:

продолжать реализацию программ, составленных на основе федеральной образовательной программы дошкольного образования;

повышать компетентность педагогов в части организации образовательного процесса на родном языке;

создавать условия для дошкольного образования детей с ограниченными возможностями здоровья;

продолжить работу по организации мероприятий, посвященных Году семьи;

совершенствовать работу по ранней профориентации детей дошкольного возраста.

В системе общего образования (начальное, основное, среднее общее образование):

В муниципальной системе образования функционируют 27 школ (2 школы для детей с ограниченными возможностями здоровья, 1 общеобразовательная школа «Университетская» Казанского федерального университета, 1 частная школа «Ихсан»).

Всего обучается 11 176 человек.

В сфере общего образования успешно решаются задачи повышения качества обучения и его доступности независимо от места жительства:

осуществляется реализация проекта «Школа Минпросвещения России»;

реализуются образовательные программы в соответствии с требованиями обновлённых федеральных государственных образовательных стандартов начального общего и основного общего образования в 1-3-х и 5-7-х классах школ и среднего общего образования – в 10-11-х классах (100%) в рамках единства образовательного пространства и обеспечения

конституционных прав школьников;

продолжается реализация проекта развития системы полилингвального образования в районе функционирует полилингвальный комплекс «Адымнар-Алабуга»;

проводится целенаправленная работа по обеспечению доступности качественного общего образования, разрабатываются индивидуальные образовательные траектории обучения одаренных учащихся, а также учащихся с ограниченными возможностями здоровья, внедряются новые методы обучения и воспитания, современные образовательные технологии, обеспечивающие повышение их мотивации к обучению и вовлеченности в образовательный процесс; сформирована модель профильного обучения, в рамках которой успешную практику и результаты демонстрируют энергоклассы, «Промхимтех»-классы, психолого - педагогические классы, агроклассы, геологическая площадка, IT-классы и др., оснащенные современным оборудованием;

реализуются проекты по формированию на базе образовательных организаций, занимающих лидирующие позиции, ресурсных центров образования, в том числе по обеспечению качества образования, созданию современной технологической среды, системы воспитания и социализации обучающихся, их профессионального самоопределения (МБОУ «Инженерно – технологический лицей» ЕМ РТ проект «Инженерная республика»);

по итогам олимпиад за 2023/2024 уч. год в районе победителей и призеров:

заключительный этап всероссийской олимпиады школьников – 1

региональный этап всероссийской олимпиады школьников – 28

заключительный этап республиканской олимпиады школьников 4-8 классы – 22

республиканская олимпиада школьников 4-11 классов – 24

заключительный этап республиканской олимпиады школьников «Путь к Олимпу» – 10;

совершенствуется муниципальная модель оценки качества образования, в рамках которой проводится комплекс мероприятий, направленный на повышение качества образования; осуществляется адресная поддержка школам с низкими результатами и школам, находящимся в зоне риска снижения образовательных результатов.

В системе информационной безопасности и цифровых технологий:

в целях создания современной и безопасной цифровой образовательной среды образовательные организации обеспечиваются современным информационно-коммуникационным оборудованием в рамках федерального проекта «Цифровая образовательная среда» национального проекта «Образование»;

в рамках Единой сети передачи данных в образовательных организациях организован безопасный доступ к государственным, муниципальным и иным информационным системам, а также к сети Интернет;

в образовательных организациях продолжают просветительские акции «Урок Цифры», «Единый урок безопасности в сети Интернет», «Цифровой ликбез», реализуются федеральный проект «Код будущего», образовательный проект «Яндекс.Лицей»;

в образовательной практике используются информационно-коммуникационная платформа «Сферум», федеральная государственная информационная система «Моя школа»;

реализуется план мероприятий («дорожная карта») по обеспечению информационной безопасности детей в медиапространстве на 2021 – 2027 годы, утвержденный распоряжением Кабинета Министров Республики Татарстан от 17.07.2021 № 1341-р;

осуществляется поэтапная замена обычных административных регламентов предоставления государственных услуг на машиночитаемые цифровые путем внедрения Конструктора цифровых регламентов (КЦР ФРГУ 2.0).

В системе национального образования:

реализуются государственные программы «Сохранение, изучение и развитие государственных языков Республики Татарстан и других языков в Республике Татарстан», «Сохранение национальной идентичности татарского народа», «Реализация государственной национальной политики в Республике Татарстан»;

продолжен мониторинг создания условий для реализации прав граждан на обучение на родном языке, изучения родных языков и литератур в ЕМР;

организованы методические семинары для учителей родного языка и литературы по национальному образованию по вопросам развития национального образования и подготовке к основному государственному экзамену по родному языку;

разработаны методические рекомендации для учителей родного языка и литературы по преподаванию родного языка и литературы в условиях внедрения федеральных рабочих программ;

продолжена работа по развитию отделений воскресных школ (кружков) по изучению родных языков, культуры, истории и традиций народов, проживающих в Татарстане, проведены семинары для руководителей воскресных школ (кружков);

организовано участие в работе по реализации проектов, способствующих развитию системы национального образования в районе;

продолжена работа по подготовке педагогических кадров для работы в билингвальной и полилингвальной среде;

проведены интеллектуальные и творческие конкурсы, научно-практические конференции, олимпиады по родным языкам, истории Татарстана.

В системе воспитания и дополнительного образования:

Управлением образования Елабужского муниципального района организована работа по достижению плановых значений компонента «Доля детей в возрасте от 5 до 18 лет (17 лет включительно), охваченных услугами в сфере дополнительного образования (процентов)» показателя «Эффективность системы выявления, поддержки и развития способностей и талантов у детей и молодежи», входящего в перечень показателей для оценки эффективности деятельности высших должностных лиц субъектов Российской Федерации и деятельности исполнительных органов субъектов Российской Федерации, утвержденных Указом Президента Российской Федерации от 02.02.2021 № 68 «Об оценке эффективности деятельности высших должностных лиц субъектов Российской Федерации и деятельности исполнительных органов субъектов Российской Федерации», в муниципальных образованиях Республики Татарстан. Значение компонента на июль 2024 года составляет 74,6%;

в 2023/24 учебном году во всех общеобразовательных организациях продолжилась реализация внеурочных занятий «Разговоры о важном», которые направлены на развитие ценностного отношения обучающихся к своей родине, населяющим ее людям, уникальной истории, богатой природе и великой культуре. При проведении занятий педагоги могут использовать единые методические рекомендации по реализации цикла внеурочных занятий «Разговоры о важном», разработанные Министерством просвещения Российской Федерации, а также вносить региональный компонент. Содержание занятий разрабатывается для пяти возрастных групп обучающихся: 1-2 классов, 3-4 классов, 5-7 классов, 8-9 классов и 10-11 классов.

все общеобразовательные организации оснащаются комплектами государственных символов Российской Федерации и Республики Татарстан;

в 20 общеобразовательных организациях введена должность советника директора по воспитанию и взаимодействию с детскими общественными объединениями. Замещающие эти должности работники участвуют в стратегическом планировании развития воспитательной деятельности в образовательной организации, взаимодействуют с детскими общественными объединениями, вовлекая обучающихся в общественно значимые проекты и в иную внеучебную деятельность.

в Елабужском районе в 23 школах функционируют школьные театры;

ежегодно проводится Республиканский детский фестиваль народного творчества «Без бергә», в котором принимают активное участие учащиеся района;

77% учащихся Елабужского района включены в различные формы детского движения, половина из них входит в республиканскую общественную организацию «Союз наследников Татарстана». В соответствии с приказом Главного штаба Всероссийского детско-юношеского военно-патриотического общественного движения «ЮНАРМИЯ» от 04.08.2021 г. № 53 «Об утверждении регламента «О статусе «Дом «ЮНАРМИИ» и п.4.2.5. Регламента «О статусе «Дом «ЮНАРМИИ» во Всероссийском детско-юношеском военно-патриотическом общественном движении «ЮНАРМИЯ» в районе созданы 23 юнармейских отряда, привлечены 2248 юнармейцев;

в районе на базе образовательных организаций, открываются ячейки Российского движения детей и молодежи «Движение первых», которым оказывается всесторонняя ресурсная и информационная поддержка. На 15 июля 2024 года всего движением охвачено более 600 детей;

в целях выявления и популяризации лучших практик взаимоотношений образовательных организаций и родительских комитетов в воспитании школьников ежегодно принимают участие в Республиканском конкурсе родительских комитетов «Секреты дружного класса»;

ежеквартально ведется работа по просвещению родительского сообщества в вопросах воспитания детей. За год организовано 4 заседания с охватом более 8 000 родителей;

более 10 тысяч обучающихся принимают участие в массовых спортивно-оздоровительных мероприятиях;

психолого-педагогическое сопровождение организовано психолого-педагогическим и медико-социальным центром «Шанс», в котором работает 11 педагог-психолог;

ежегодно проводится социально-психологическое тестирование;

организована система своевременного информирования педагогического и родительских сообществ о наиболее актуальной информации в сфере профилактики терроризма и экстремизма в подростковой среде путем разработки методических рекомендаций и распространения их среди классных руководителей, заместителей руководителей органов управления образованием по воспитательной работе, педагогов-психологов и представителей родительских комитетов;

в период с 2 по 31 мая 2024 года на территории Республики Татарстан организован ежегодный мониторинг безопасности образовательной среды. Всего тестирование прошли 93% обучающихся. По итогам мониторинга на каждого обучающегося группы риска разрабатывается индивидуальный маршрут социализации, позволяющий выделить дополнительные риски (личностный, социальный), а также включить мероприятия общей направленности (в рамках плана воспитательной работы в образовательных организациях) и индивидуальные профилактические мероприятия в соответствии с выявленными рисками.

В рамках реализации национальных проектов и федеральных программ:

Управление образования Елабужского муниципального района в 2024 году участвует в реализации национальных проектов «Образование», получает иные субсидии и субвенции.

Общий объем привлекаемых в район средств за счет реализации национального проекта «Образование» 14 161,04 тыс. рублей (ремонт 2 школьных столовых и пищеблоков - МБОУ «Гимназия №1-ЦНО» ЕМР РТ, МБОУ «Старокуклюкская ООШ» ЕМР РТ).

- 35 614,00 тыс. рублей ремонт спортивного зала (МБОУ «СОШ №2» ЕМР РТ).

- 1 100,00 тыс. рублей центр «Точка роста» естественно-научной и технологической направленности (МБОУ «Большешурнякская СОШ» ЕМР РТ).

Из местного бюджета выделено:

- 5 270,00 тыс. рублей на ремонт кровли, входной группы и обустройство веранд (МБДОУ «Детский сад №29» ЕМР РТ, МБДОУ «Бехтеревский детский сад» ЕМР РТ, МБДОУ «Танаевский детский сад» ЕМР РТ);

- 3 024,00 тыс. рублей ремонт спортивного зала (МБОУ «СОШ №3» ЕМР РТ);

- 7 674,00 тыс. рублей обеспечение безопасности детей (оборудование медицинских кабинетов, установка камер видеонаблюдения, речевого оповещения, кнопки тревожной сигнализации);

- 93 804,00 тыс. рублей ремонт школ (МБОУ «Лицей №10» ЕМР РТ);

- 3 000,00 тыс. рублей кабинет физики (МБОУ «СОШ №6» ЕМР РТ).

Благодаря грантовой поддержке Татнефти 6 миллионов рублей направлено на ремонт кабинета информатики в лицее №10.

В системе кадрового обеспечения отрасли:

В настоящее время в системе образования района трудятся более 1481 педагогический работник, из них 791 учитель, 547 воспитателей и 67 педагогов дополнительного образования, 76 чел. другие учреждения. Учителя и воспитатели, имеющие стаж работы до двух лет, составляют 2 %.

С целью обеспечения системы образования педагогическими кадрами, соответствующими национальным целям и задачам развития страны, способными адекватно отвечать на современные вызовы развития общества, в 2023/24 учебном году:

проведен прогноз кадровой потребности в перспективе на 7 лет и на краткосрочную перспективу; сформирован кадровый резерв управленческих кадров;

организовано тесное взаимодействие с учреждениями высшего и среднего профессионального образования, в том числе с учетом организации приема абитуриентов на основе целевой подготовки, оказания содействия в трудоустройстве (распределения) выпускников вузов и учреждений СПО в образовательные учреждения; проведен мониторинг численности выпускников педагогических направлений и их трудоустройства в образовательные организации;

реализуется проект «Мобильный учитель», содействующий квалифицированным педагогам в осуществлении совместительства в соседних школах района;

в четырех школах района открылись классы психолого-педагогической направленности.

В рамках задач по повышению социального и общественного статуса педагогов, в целях совершенствования системы мотивации и поощрения работников сферы образования и науки, ведется целенаправленная наградная политика.

Всего в системе образования Елабужского района имеют награды 366 работников образования, из них 237 чел. награждены ведомственными, 129 работников – государственными наградами.

Обсудив вопросы дальнейшего развития региональной системы образования в контексте реализации задач, сформулированных в Указе Президента Российской Федерации от 7 мая 2024 года № 309 «О национальных целях развития Российской Федерации на период до 2030 года и на перспективу до 2036 года», и обеспечения поступательного, инновационного характера развития ЕМР, участники совещания выработали следующие рекомендации на 2024/ 25 учебный год

**Управлению образования
Елабужского муниципального района:**

В системе дошкольного образования:

принять меры по максимальному обеспечению всех нуждающихся детей местами в ДОО;

осуществлять контроль за полнотой и актуальностью данных, вносимых в АИС «Электронный детский сад»;

обеспечить выполнение мероприятий муниципальных «дорожных карт» по развитию национального образования, в том числе по повышению качества организации образовательного процесса в соответствии с языковым статусом дошкольных организаций;

продолжать работу по реализации ФОП ДО в детских садах, соответствующих федеральному государственному образовательному стандарту дошкольного образования, в том числе для детей с ограниченными возможностями здоровья;

руководителям муниципальных образований, на территории которых созданы консультационные центры и реализуется федеральный грант «Детский сад – маршруты развития» обеспечить освоение денежных средств в полном объеме в срок до 31.12.2024.

В системе общего образования:

обеспечить методическое сопровождение реализации регионального проекта «Современная школа» национального проекта «Образование» и комплексное сопровождение школ, участвующих в проекте «Школа Минпросвещения России»;

обеспечить использование инфраструктуры общеобразовательных организаций – центров цифрового и гуманитарного профилей, центров образования естественно-научной и технологической направленностей – «Точка роста» как общественного пространства для развития общекультурных компетенций, функциональной, естественнонаучной и цифровой грамотности, организации проектной деятельности школьников в ходе освоения обучающимися основных и дополнительных образовательных программ;

определить систему мер по развитию системы предпрофильной подготовки и профильного обучения Республики Татарстан до 2030 года в организациях, осуществляющих образовательную деятельность по основным общеобразовательным программам на территории муниципального образования, включив в качестве основных соисполнителей профессиональные образовательные организации и организации высшего образования (при наличии), территориальные центры труда и занятости населения, промышленные и сельскохозяйственные предприятия, расположенные и осуществляющие деятельность на территории муниципального образования;

разработать и утвердить муниципальные планы мероприятий по реализации профориентационного минимума с учетом принятых общеобразовательными организациями образовательных программ и углубленного изучения отдельных предметов, особенностей экономического развития территории, прогнозируемой потребности в кадрах, имеющихся профессиональных образовательных организаций, определив перечень школ, имеющих «продвинутый уровень» его реализации не менее 25% от общего числа, расположенных на

территории муниципального образования;

способствовать развитию системы работы по выявлению и развитию одаренных детей, стимулированию и поощрению способных и талантливых детей и молодежи;

создать условия для осознанного выбора дальнейшей траектории обучения выпускниками; усилить работу по мотивации обучающихся 9-11-х классов при выборе экзаменационных предметов с учетом профиля, направленности реализуемых программ; определить комплекс мер, направленных на методическое сопровождение перехода на обновленные федеральные государственные образовательные стандарты и реализацию федеральных основных и адаптированных общеобразовательных программ;

обеспечить проведение конкурсных мероприятий для детей и молодежи, каникулярных профориентационных школ, профильных и специализированных смен (в соответствии с графиком проведения мероприятий);

создать условия для реализации проекта «Моя первая профессия», в том числе путем заключения договоров о сетевой форме реализации программы между общеобразовательными организациями и образовательными организациями среднего профессионального и высшего образования, организациями, реализующими программы профессионального обучения; обеспечить организационно-методическое сопровождение общеобразовательных организаций в части реализации мер по формированию объективной системы оценки качества образования;

обеспечению оптимизации графиков проверочных и диагностических работ в соответствии с рекомендациями Минпросвещения России и Рособрнадзора;

оказанию адресной методической поддержки школам с низкими результатами обучения и школам, функционирующим в условиях риска снижения образовательных результатов, профилактики учебной неуспешности;

осуществлять постоянный контроль за обучающимися,

находящимися на самообразовании и семейной форме обучения.

В сфере национального образования:

организовать работу по формированию и развитию полноценной языковой среды в соответствующих дошкольных и общеобразовательных организациях, а также поддержки изучения родных языков, культур и традиций народов, проживающих на территории муниципального образования в рамках дополнительного образования;

организовать разъяснительную работу с родителями о возможностях обучения на родном языке, изучения родных языков, выбора предметов «Родной язык», «Родная литература» в рамках основного государственного экзамена;

обеспечить проведение республиканских конференций, конкурсных мероприятий с широким охватом обучающихся и педагогов; организовать работу отделений воскресных школ по изучению языков, культур и традиций народов, проживающих на территории муниципального образования, проводить постоянную работу по популяризации их деятельности;

обеспечить широкое освещение мероприятий на родных языках в средствах массовой информации, официальных аккаунтах и сайтах образовательных организаций, социальных сетях;

активизировать сотрудничество образовательных организаций с этнокультурным компонентом образования со школами субъектов Российской Федерации, привлекая региональные национально-культурные автономии народов Татарстана.

В системе воспитания и дополнительного образования:

активно включиться в мероприятия по исполнению Плана работы по реализации Концепции развития дополнительного образования детей до 2030 года и Целевых показателей в Республике Татарстан, направленных на обновление содержания дополнительных общеобразовательных программ с целью

формирования у обучающихся функциональной, технологической, финансовой, экологической грамотности в соответствии с перечнем приоритетных направлений развития дополнительного образования и потребностями для различных категорий детей, в том числе детей с ОВЗ и детей-инвалидов;

организовать до декабря 2024 года деятельность по достижению плановых значений свыше 80% компонента «Доля детей в возрасте от 5 до 18 лет (17 лет включительно), охваченных услугами в сфере дополнительного образования (процентов)» показателя «Эффективность системы выявления, поддержки и развития способностей и талантов у детей и молодежи», входящего в перечень показателей для оценки эффективности деятельности высших должностных лиц субъектов Российской Федерации и деятельности исполнительных органов субъектов Российской Федерации, утвержденных Указом Президента Российской Федерации от 04.02.2021 № 68 «Об оценке эффективности деятельности высших должностных лиц субъектов Российской Федерации и деятельности исполнительных органов субъектов Российской Федерации», в муниципальных образованиях Республики Татарстан.

В рамках реализации национальных проектов, государственных и федеральных программ:

осуществлять контроль за реализацией мероприятий в рамках федеральных программ и проектов;

обеспечить освоение в полном объеме утвержденных федеральных, республиканских и внебюджетных средств, направляемых образовательными организациями-грантополучателями на реализацию мероприятий федеральных программ и проектов;

осуществлять регулярный мониторинг фактического использования в образовательном процессе оборудования, средств обучения и воспитания, приобретенных в рамках региональных проектов, обеспечивающих достижение целей,

показателей и результатов федеральных проектов.

В системе кадрового обеспечения образования:

предоставлять актуальные прогнозные сведения о потребности в педагогических кадрах на долгосрочную и ближайшую перспективу с учетом демографической ситуации в муниципальном образовании (населенных пунктах), высвобождения кадров по естественным причинам (уход на пенсию и др.), открытия (реструктуризации) образовательных организаций;

вести работу с организациями высшего и среднего профессионального образования с целью приглашения студентов в образовательные организации на открытые вакансии педагогов; разрабатывать комплекс мероприятий по обеспечению научно-методической поддержки процесса совершенствования ведущих профессиональных компетентностей работников образования в ходе аттестации;

чествовать лучшие педагогические династии, лучших работников образования Республики Татарстан, награжденных государственными и отраслевыми наградами, в рамках муниципальных мероприятий.

**Образовательным организациям Елабужского
муниципального района:**

**В рамках реализации национальных проектов,
государственных и федеральных программ:**

осуществить стопроцентное исполнение обязательств в рамках заключенных Соглашений с Министерством образования и науки Республики Татарстан;

подготовить годовые отчеты и документацию, в соответствии с выдвигаемыми требованиями, в срок до 15.01.2025;

обеспечить своевременное и целевое освоение средств, полученных из федерального, регионального бюджетов и внебюджетного фонда организаций;

обеспечить функционирование и регулярное использование в образовательном процессе оборудования, средств обучения и воспитания, приобретенных в рамках национальных проектов, государственных и федеральных программ.

В системе общего образования (начальное, основное, среднее общее образование):

–продолжить системную работу по выявлению, поддержке и сопровождению успешности каждого школьника;

–продолжить работу по плановому переводу организации образовательной деятельности в соответствии с требованиями обновленных федеральных государственных образовательных стандартов;

–обеспечить реализацию основных и адаптированных общеобразовательных программ в соответствии с требованиями обновленных федеральных государственных образовательных стандартов и принятыми федеральными основными общеобразовательными программами;

–определить систему мер по повышению квалификации педагогических работников учебных предметов «Основы безопасности и защиты Родины», «Труд (Технология)»; обеспечить реализацию программы мероприятий среди обучающихся 6-11 классов в рамках Единой модели профориентации обучающихся, определив в качестве показателя к концу 2024/25 учебного года – достижение «основного» или «продвинутого» уровня;

–активизировать работу школьных методических служб по развитию у педагогов функциональной грамотности и использованию банка заданий российской электронной школы; продолжить работу по формированию объективной внутренней

системы оценки качества образования в образовательной организации;

–обеспечению оптимизации графиков проверочных и диагностических работ в соответствии с рекомендациями Минпросвещения России и Рособнадзора; реализации мер по профилактике низких образовательных результатов в образовательной организации.

В системе национального образования:

создать условия для реализации конституционных прав граждан на получение образования на родном языке и изучения родных языков, народов Татарстана;

организовать воспитательную работу, направленную на формирование этнического самосознания обучающихся, на приобретение знаний об истории, языке, культуре своего народа, своего края, основ культурного наследия народов России и человечества; активизировать работу по популяризации роли семьи в воспитании у детей любви к родному языку и национальным ценностям, традициям;

организовать системную работу по выявлению, поддержке и сопровождению одарённых школьников.

В системе воспитания и дополнительного образования детей:

обеспечить создание центра детских инициатив и штаба воспитательной работы;

обеспечить участие в социально-педагогической программе «Орлята России» обучающихся 1-4 классов во всех общеобразовательных организациях; продолжить еженедельную работу по церемонии поднятия государственных флагов Российской Федерации и Республики Татарстан, проведению внеурочных занятий «Разговоры о важном»;

совместно с муниципальными кураторами РДДМ «Движение первых» обеспечить привлечение в движение обучающихся 5-11 классов общеобразовательных организаций и

студентов профессиональных образовательных организаций, открыть первичные отделения движения во всех образовательных организациях;

осуществить открытие школьных музеев и провести их паспортизацию во всех образовательных организациях до декабря 2024 года; организовать работу по созданию школьных спортивных клубов на базе вновь открывшихся общеобразовательных организациях и регистрации его в реестре ШСК на Единой информационной площадке «Физическая культура и спорт в образовании» (<https://еип-фкис.рф/>);

обновить содержание программ профилактической направленности в части механизмов и методов взаимодействия с обучающимися по минимизации наркологической ситуации в республике; провести обучающие семинары для родителей и педагогов по выявлению суицидального поведения у детей и подростков;

обеспечить занятость детей, состоящих на различных видах учета, во внеурочное время.

ПРОЕКТ

**«Алабуга муниципаль районы мэгарифе:
төп бурычлар, эхлакый ориентирлар,
сыйфат күрсәткечләре»
2024 елгы мэгариф һәм фән хезмәткәрләре
август конференциясе
РЕЗОЛЮЦИЯСЕ**

2024 елның 23 августы

Алабуга муниципаль районы Мәгариф идарәсе тарафыннан 2024 елның 23 августында мәгариф һәм фән хезмәткәрләренең «Алабуга муниципаль районы мәгарифе: төп бурычлар, әхлакый ориентирлар, сыйфат күрсәткечләре» август конференциясе уздырылды.

Конференция барышында мәктәпкәчә һәм урта белемнең сыйфатын яхшырту һәм һәркем, шул исәптән сәламәтлеге чикләнгән балалар өчен дә, файдалана алырлык булу; «Россия Мәгариф министрлыгы мәктәбе» проектын гамәлгә ашыру контекстында бердәм белем бирү киңлеген булдыру һәм укучыларның конституциячел хокукларын тәэмин итү, балаларга өстәмә белем бирү һәм аның инфраструктурасын үстерү; мәктәпнең тәрбияви потенциалын үстерү, идеологик тәрбия эше үзәнчәлекләрен исәпкә алып, ата-аналарның педагогик белемен арттыру бурычлары; дәүләт телләрен һәм туган телләрен саклау һәм үстерү өчен белем бирү киңлеген булдыру; ата-ана тәрбиясеннән мөһрүм калган балалар мәнфәгатьләрендә дәүләт сәясәтен гамәлгә ашыру; белем бирү процессын цифрлаштыру; һөнәри белем бирүне камилләштерү, педагогик кадрлар әзерләү һәм аларның үсешен тәэмин итүнең яңа механизмнарын гамәлгә кертү; «Мәгариф» милли проектын, Алабуга муниципаль районында фәнни-технологик үсеш елына багышланган чараларны гамәлгә ашыруга бәйле актуаль мәсьәләләр каралды.

2024/25 уку елына региональ белем бирү сәясәтенен өстенлекле юнәлешләре 2024 елның 7 маенда 309 номеры белән кабул ителгән «2030 елга кадәр чорга һәм 2036 елга кадәр перспективада Россия Федерациясе үсешенен илкүләм максатлары турында» Россия Федерациясе Президенты Указы, Россия Федерациясе Хөкүмәтенен, Россия Федерациясе Мәгариф министрлыгының стратегик мөһим норматив документлары, шулай ук Татарстан Республикасы Рәисенен Татарстан Республикасы Дәүләт Советына 2023 елның 14 сентябрэндәге Юллагасы нигезендә билгеләнде.

Татарстан Республикасы мәгариф системасын үстерүнең барлык юнәлешләренең концептуаль ориентиры – «Мәгариф» илкүләм проектының төп максатына ирешү – Россия мәгарифенең глобаль конкурентлык сәләтен тәэмин итү, Россия Федерациясенең гомуми белем бирү сыйфаты буенча дөнъяның әйдәп баручы илләре исәбенә керүе һәм республика халыкларының рухи-әхлакый кыйммәтләре, аларның тарихи һәм милли-мәдәни традицияләре нигезендә гармонияле үсеш алган, сәламәт һәм социаль җаваплы шәхес тәрбияләнү өчен шартлар тудыру.

Район мәгариф системасы торышын чагылдырган һәм аның үсеш юнәлешләрен билгеләгән сыйфат һәм сан күрсәткечләре булып түбәндәгеләр тора.

Мәктәпкәчә белем бирү системасында:

Алабуга районында мәктәпкәчә белем бирүнең төп белем бирү программаларын гамәлгә ашыручы мәгариф оешмалары челтәре (барлыгы 39 оешма) эшли. Аларда мәктәпкәчә яшьтәге 4722 бала тәрбияләнә. Бу 2024 елда Алабуга муниципаль районы буенча балаларның гомуми саныннан 74,9 % (Республика буенча 73,3 %), 2022-2023 елда – 81,5 % (Республика буенча – 72,2 %) тәшкил итә. 1 сентябрьдә мәктәпкәчә учреждениеләргә яңа керүче балалар өчен 58 төркем ачылачак, аларда 992 бала тәрбияләнәчәк.

Алабуга районында мәктәпкәчә белемне туган телдә алу хокукын гамәлгә ашыру өчен шартлар тудырыла. Мәктәпкәчә белем бирү оешмаларының 4 се татар телендә тәрбия һәм белем бирә. 14 мәктәпкәчә белем бирү оешмасында татар телендә тәрбия һәм белем бирүче 25 төркемдә 482 бала тәрбияләнә.

13 мәктәпкәчә учреждениедә 1 яшьтән 1,5 яшькә кадәр ясле төркемнәре эшли (195 бала). 28 нче «Урман әкиятә» балалар бакчасында 6 айдан бер яшькә кадәрге балалар өчен төркем ачылды, анда 7 бала тәрбияләнә.

Хәзерге вакытта районда гаиләгә психологик-педагогик ярдәм күрсәтү һәм ата-аналарның мәктәпкәчә яшьтәге балаларны тәрбияләнү мәсьәләләрендә компетентлыгын арттыру

максатларында мәктәпкәчә белем бирү оешмалары базасында консультация пунктлары (үзәкләре) эше оештырыла. Аларның эшчәнлегә мәгариф белән идарә итү муниципаль органнарының норматив-хокукый актлары һәм (яисә) мәктәпкәчә мәгариф оешмаларының локаль актларына нигезләнеп оештырыла. 2024 елда 2 балалар бакчасында консультация пунктлары эшләде.

Районда компенсацияләү юнәлешендәгә төркемнәре булган 1 балалар бакчасы эшли, анда 32 мәктәпкәчә яшьтәге бала тәрбияләнә. 16 балалар бакчасында күрү, ишетү, интеллект, терәк-хәрәкәт аппараты тайпылышлары булган балалар өчен төзелгән төркемнәрдә 550 бала тәрбияләнә.

Мәктәпкәчә белем бирү программалары буенча белем бирү эшчәнлеген гамәлгә ашыручы оешмаларда эшләүче педагоглар саны агымдагы ел башында 1209 кеше, шул исәптән 396 тәрбияче тәшкил итте. 2023/24 уку елында мәктәпкәчә белем оешмаларының 101 педагогы квалификация күтәрү курслары узды. Агымдагы елда педагоглар һәм балалар бакчалары житәкчеләре тарафыннан квалификация күтәрү курсларында уку өчен 93 гариза тапшырылган.

Мәктәпкәчә белемне үстерүдә кече яшьтәге балалар өчен полилингваль белем бирү актуаль юнәлеш булып тора. Ул берничә телдә белем һәм тәрбия бирүне оештыру, балаларны өйрәнелә торган тел чаралары аша Россиянең күпмилләтле халкының мәдәни байлыгына яқынайту һәм аларны милләтара татулык рухында тәрбияләүне күздә тотта.

Татарстан Республикасы дәүләт телләрен популярлаштыру, мәктәпкәчә яшьтәге балаларга билингваль белем бирү буенча мәгариф оешмаларының уңай эш тәҗрибәсен тарату максатларында Татарстан Республикасы Мәгариф һәм фән министрлыгы тарафыннан «Иң яхшы билингваль балалар бакчасы» гранты эшләп килә. 2013 елдан районның 9 мәктәпкәчә белем бирү оешмасы, шул исәптән 2024 елда АМР 40 нчы «Йолдызлык» МБМБУ әлегә грантка ия булды.

Мәктәпкәчә белем бирүнең сыйфаты белем бирү мохитен матди-техник тәэмин итүгә турыдан-туры бәйле. «Татнефть һәм

балачак. Киләчәк белән диалог» проектының грант акчалары хисабына 6 балалар бакчасы 10 млн сумлык жиһаз алды. 26 нчы балалар бакчасында физкультура залында 3D комплекс һәм күрү сәләте бозылган балаларга хәрәкәт активлыгын арттырырга мөмкинлек бирә торган урам жиһазлары урнаштырылды.

Ел саен районда «Россиянең ел тәрбиячесе» Бөтенроссия һөнәри конкурсының муниципаль этабы үткәрелә. Конкурстың муниципаль этабы 2023 елның ноябренән 2024 елның гыйнварына кадәр өч турда ике номинация буенча үткәрелде: «Ел тәрбиячесе» һәм «Тәрбия һәм уку туган телдә булган төркөм тәрбиячесе». 34 нче «Салават күпере» МБМБУнең музыка житәкчесе Закирова А. Ф. Казанда узган «Ел тәрбиячесе - 2024» Бөтенроссия конкурсының республика этабы финалисты булды.

Гомумән алганда, соңгы елларда республикада мәктәпкәчә белем бирү өлкәсендә мәгариф сәясәтенә өстенлекле юнәлешләрән гамәлгә ашыруга юнәлдерелгән бурычлар уңышлы хәл ителә:

балалар бакчаларында өстәмә мәктәпкәчә урыннар булдыру чаралары гамәлгә ашырыла;

квалификация күтәрү системасы камилләштерелә;

балаларга республиканың дәүләт телләренә, туган телләргә өйрәтү өчен методик база төзелде;

эшчәнлекләре балаларга белем һәм тәрбия бирү мәсьәләләрендә ата-аналарның компетентлыгын арттыруга юнәлтелгән мәктәпкәчә мәгариф оешмалары базасында консультация үзәкләре чөлтәре киңәя.

Шул ук вакытта чигелеш таләп итә торган методикага, кадрларга, идарә итүгә бәйлә түбәндәге бурычлар да бар:

мәктәпкәчә белем бирүнең федераль белем бирү программасы нигезендә төзелгән программаларны гамәлгә ашыруны дәвам итәргә;

белем бирү процессын туган телдә оештыру юнәлешендә педагогларның компетентлыгын арттырырга;

сәламәтлекләре чиклэнгән балаларга мәктәпкәчә белем бирү өчен шартлар тудырырга;

Гайлә елына багышланган чараларны оештыру эшен дәвам итәргә;

мәктәпкәчә яшьтәге балаларга иртә һөнәри юнәлеш бирү эшен камилләштерергә.

Гомуми белем бирү системасында (башлангыч, төп, урта гомуми белем):

Муниципаль мәгариф системасында 27 мәктәп (сәламәтлек мөмкинлекләре чиклэнгән балалар өчен 2 мәктәп, КФУның 1 «Университет» гомуми белем мәктәбе, 1 «Ихсан» шәхси мәктәбе) эшли. Барлығы 11176 кеше белем ала.

Гомуми белем бирү өлкәсендә белем бирүнең сыйфатын күтәрү һәм аның яшәү урынына бәйсез рәвештә һәркем файдалана алырлык булуы мәсьәләләре уңышлы хәл ителә:

«Россия Мәгариф министрлыгы мәктәбе» проекты гамәлгә ашырыла;

белем бирү кинлегенең бердәмлеге һәм укучыларның конституциячел хокукларын тәэмин итү кысаларында яңартылган федераль дәүләт башлангыч гомуми һәм төп гомуми белем бирү стандартлары таләпләре нигезендә республика мәктәпләренең 1-3 һәм 5-7 сыйныфларында һәм 10-11 сыйныфларда урта гомуми белем модели буенча белем бирү программалары гамәлгә ашырыла;

полилингваль белем бирү системасын үстерү проектын гамәлгә ашыру дәвам итә, районда «Адымнар-Алабуга» полилингваль комплексы эшли;

сыйфатлы гомуми белем алу мөмкинлеген тәэмин итү буенча максатчан эш алып барыла, сәләтле укучыларны, шулай ук сәламәтлекләре чиклэнгән балаларны укутуның индивидуаль белем бирү траекторияләре эшләнә, укутуның һәм тәрбияләнүнең яңа ысуллары кертелә, белем бирү процессына аларның мотивациясен арттыруны тәэмин итә торган заманча белем бирү технологияләре гамәлгә куела; профильле укуту модели

формалаштырылган, аның кысаларында заманча жиһазлар белән жиһазландырылган энергосыйныфлар, «Промхимтех» сыйныфлары, агросыйныфлар, геологик майданчыклар, IT-сыйныфлар һәм башкалар аша уңышлы практика һәм нәтижәләр демонстрацияләне;

лидерлык позицияләрендә булган мэгариф оешмалары базасында белем бирүнең ресурс үзәкләрен булдыру, шул исәптән белем бирүнең сыйфатын тәэмин итү, заманча технологик мохит тудыру, укучыларны тәрбияләү һәм социальләштерү системасы, аларның һөнәри үзбилгеләнеше буенча проектлар гамәлгә ашырыла (ТР АМР «Инженер-технология лицее» МББУ «Инженерлык республикасы»);

олимпиада хәрәкәте актив үсә;

2023-2024 уку елында:

бөтенроссия олимпиадасының йомгаклау этабында - 1,

бөтенроссия олимпиадасының региональ этабында - 28,

4-8 сыйныф укучылары арасында республика олимпиадасының йомгаклау этабында -22,

4-11 сыйныф укучылары арасында республика олимпиадасында - 24,

«Олимпка юл» республика олимпиадасының йомгаклау этабында 10 укучы жиңүче һәм призерлар булдылар;

белем бирүнең сыйфатын бәяләүнең муниципаль моделе камилләштерелә, аның кысаларында белем бирүнең сыйфатын күтәргә юнәлдерелгән чаралар комплексы уздырыла; белем бирү нәтижәләре түбән булган һәм белем бирү нәтижәләренең кимү куркынычы булган мәктәпләргә адреслы ярдәм күрсәтелә.

Мәгълүмати куркынычсызлык һәм цифрлы технологияләр системасында:

заманча һәм куркынычсыз цифрлы белем бирү мохитен булдыру максатларында белем бирү оешмалары «Цифрлы белем бирү мохите» федераль проектының «Мэгариф» милли проекты кысаларында заманча мәгълүмат-коммуникация жайланмасы белән тәэмин ителде;

белем бирү оешмаларында мәгълүматлар тапшыруның бердәм челтәре кысаларында дәүләт, муниципаль һәм башка мәгълүмат системаларына, шулай ук Интернет челтәренә куркынычсыз керү оештырылды;

белем бирү оешмаларында «Цифр дәресе», «Интернет челтәрендә бердәм иминлек дәресе», «Цифрлы ликбез» мәгариф акцияләре давам итә, «Киләчәк коды» федераль проекты, «Яндекс.Лицей» мәгариф проекты гамәлгә ашырыла;

белем бирү практикасында «Сферум» мәгълүмат-коммуникация платформасы, «Минем мәктәп» федераль дәүләт мәгълүмат системасы кулланыла;

Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2021 елның 17 июлендәге 1341-р номерлы күрсәтмәсе белән расланган 2021 – 2027 елларга медиакүзгәктә балаларның мәгълүмати иминлеген тәмин итү буенча чаралар планы («юл картасы») гамәлгә ашырыла;

Цифрлы регламентлар конструкторын (КЦР ФРГУ 2.0) кертү юлы белән дәүләт хезмәтләре күрсәтүнең гади административ регламентларын машина укый торган цифрлы хезмәтләргә этаплап алмаштыру бара.

Милли мәгариф системасында:

«Татарстан Республикасы дәүләт телләрен һәм Татарстан Республикасында башка телләргә саклау, өйрәнү һәм үстерү», «Татар халкының милли үзенчәлеген саклау», «Татарстан Республикасында дәүләт милли сәясәтен гамәлгә ашыру» дәүләт программалары гамәлгә ашырыла;

гражданның туган телендә белем алуга, туган телләрен һәм әдәбиятларын өйрәнүгә хокукларын гамәлгә ашыру өчен шартлар тудыруны мониторинглау давам итә;

туган тел һәм әдәбият укытучылары өчен милли мәгарифне үстерү һәм туган телдән төп дәүләт имтиханына эзерлек буенча методик семинарлар оештырыла;

федераль эш программаларын гамэлгә кертү шартларында укытучылар өчен туган телне һәм әдәбиятны укыту буенча методик тәкъдимнәр эшләнде;

Татарстанда яшәүче халыкларның туган телләрен, мәдәниятен, тарихын һәм традицияләрен өйрәтү максатында якшәмбе мәктәпләре бүлекләре (түгәрәкләре) эшчәнлеген жәелдерү буенча эш дәвам итте, якшәмбе мәктәпләре житәкчеләре өчен семинарлар үткәрелде;

районда милли мәгариф системасын үстерүгә ярдәм итүче проектларны гамэлгә ашыру эшендә катнашу оештырылды;

билингваль һәм полилингваль мохиттә эшләү өчен педагогик кадрлар әзерләү эше дәвам иттерелде;

интеллектуаль һәм ижади конкурслар, фәнни-гамәли конференцияләр, туган телләр, Татарстан тарихы буенча олимпиадалар уздырылды;

Алабуга муниципаль районының Туган (татар) теле һәм әдәбияты укытучылары ассоциациясе эше оештырылды, аның эшчәнлегенә методик һәм мәгълүмати ярдәм күрсәтелде.

Тәрбия һәм өстәмә белем бирү системасында:

Алабуга муниципаль районы Мәгариф идарәсе тарафыннан «Россия Федерациясе Президентының «Россия Федерациясе субъектларының иң югары вазыйфай затлары һәм Россия Федерациясе субъектларының башкарма органнары эшчәнлегенә нәтижәләлеген бәяләү турында» 2021 елның 2 февралендәге 68 номерлы Указы белән расланган Россия Федерациясе субъектларының иң югары вазыйфай затлары һәм 9 Россия Федерациясе субъектларының башкарма органнары эшчәнлегенә нәтижәләлеген бәяләү өчен күрсәткечләр исемлегенә керә торган «Балаларның һәм яшьләрнең сәләтләрен ачыклау, аларга ярдәм итү һәм талантларын үстерү системасының нәтижәләлеген бәяләү турында» күрсәткеченә «Өстәмә белем алуга жәлеп ителгән 5 яшьтән 18 яшькә (17 яшьне кертеп) кадрга балалар өләше (процентларда)» компонентының планлы

күрсәткечләренә ирешү буенча эш оештырылды. 2024 елның июленә компонентның күрсәткече 74,6% тәшкил итә;

2023/24 уку елында барлык гомуми белем бирү оешмаларында «Мөһим мәсьәләләр турында сөйләшүләр» дәрестән тыш сәгатьләрен гамәлгә ашыру дәвам итте, алар укучыларның ватанына, анда яшәүче кешеләргә, уникаль тарихка, табигатькә һәм мәдәнияткә ихтирамлы мөнәсәбәтен тәрбияләүгә юнәлдерелгән. Дәресләрне уздырганда педагоглар Россия Федерациясә Мәгариф министрлыгы тарафыннан эшләнгән «Мөһим мәсьәләләр турында сөйләшүләр» дәрестән тыш сәгатьләр циклын гамәлгә ашыру буенча бердәм методик тәкъдимнәрне кулланырга, шулай ук төбәк компонентын кертергә мөмкин. Дәресләрнең эчтәлегә укучыларның биш яшь төркеме өчен эшләнә: 1-2 сыйныфлар, 3-4 сыйныфлар, 5-7 сыйныфлар, 8-9 сыйныфлар һәм 10-11 сыйныф укучылары (урта һөнәри белем оешмалары студентлары).

барлык гомуми белем бирү оешмалары Россия Федерациясә һәм Татарстан Республикасы дәүләт символлары комплектылары белән жиһазландырыла;

20 гомуми белем бирү оешмасында тәрбия һәм балалар иҗтимагый берләшмәләре белән хезмәттәшлек буенча директор киңәшчәсе вазыйфасы кертелде. Әлегә вазыйфаларны биләүче хезмәткәрләр белем бирү оешмасында тәрбия эшчәнлеген үстерүне стратегик планлаштыруда катнаша, балалар иҗтимагый берләшмәләре белән хезмәттәшлек итә, укучыларны иҗтимагый әһәмиятле проектларга һәм укудан тыш башка эшчәнлеккә жәлеп итә.

Алабуга районында 23 мәктәп театры эшләп килә;

район укучылары ел саен «Без бергә» халык иҗаты республика балалар фестивалендә актив катнаша;

Алабуга районы укучыларының 77% ы балалар хәрәкәтенә төрле формаларына жәлеп ителгән, яртысы «Татарстан варислары берлеге» республика иҗтимагый оешмасына керә. «ЮНАРМИЯ» Бөтенроссия балалар-яшүсмерләр хәрби-патриотик иҗтимагый хәрәкәте Баш

штабының 2021 елның 4 августындагы 53 нче номерлы «ЮНАРМИЯ йорты» статусы турында» регламентны раслау турында» боерыгы һәм «ЮНАРМИЯ йорты» статусы турында» Регламентның 4.2.5 нче пункты нигезендә муниципаль берәмлекләрдә «ЮНАРМИЯ» бөтенроссия балалар-яшүсмерләр хәрби-патриотик ижтимагый хәрәкәтендә 23 яшь армияче отряды төзелде, хәрәкәткә 2248 яшь армияче жәлеп ителде;

районда белем бирү оешмалары базасында «Беренчеләр хәрәкәте» Россия балалар һәм яшьләр хәрәкәте ячейкалары ачыла, аларга һәрьяклап ресурс һәм мәгълүмати ярдәм күрсәтелә. 2024 елның 15 июленә кадәр хәрәкәткә 600дән артык бала жәлеп ителгән;

мәктәп укучыларын тәрбияләүдә мәгариф оешмалары һәм ата-аналар комитетлары арасындагы үзара мөнәсәбәтләрнең иң яхшы практикаларын ачыклау һәм популярлаштыру максатларында ел саен ата-аналар комитетларының «Тату сыйныф серләре» республика конкурсында катнашалар;

балаларны тәрбияләү мәсьәләләре буенча квартал саен ата-аналар жәмәгәтчелеге белән эше алып барыла. Ел дәвамында 8 меңнән артык ата-ана катнашында 4 утырыш оештырылды;

10 меңнән артык укучы массакүләм спорт-савыктыру чараларында катнаша;

«Шанс» психологик-педагогик һәм медицина-социаль үзәгенең 11 педагог-психологы катнашында психологик-педагогик эш оештырылды;

ел саен социаль-психологик тест үткәрелә;

яшүсмерләр арасында террорчылыкны һәм экстремизмны профилактикалау өлкәсендә аеруча актуаль мәгълүмат белән педагогларны һәм ата-аналарны вакытында таныштырып бару системасы булдырылды, ул методик тәкъдимнәр эшләү һәм аларны сыйныф житәкчеләре, мәгариф идарәсе органнары житәкчеләренен тәрбия эшләре буенча урынбасарлары, педагог-психологлар һәм ата-аналар комитетлары вәкилләре арасында тарату юлы белән башкарылды;

2024 елның 2 маеннан 31 маена кадәр Татарстан Республикасы территориясендә югары һәм һөнәри белем бирү оешмалары арасында белем алу мохите куркынычсызлыгына еллык мониторинг оештырылды. Тестта укучыдарның 93% катнашты. Һәр укучыга мониторинг нәтижеләре буенча социализациянең индивидуаль маршруты эшләнә, ул өстәмә куркынычлар (шәхси, социаль), шулай ук гомуми юнәлештәге чараларны (мәгариф оешмаларында тәрбия эше планы кысаларында) һәм ачыкланган куркынычлар нигезендә индивидуаль профилактик чараларны кертергә мөмкинлек бирә.

Милли проектларны һәм федераль программаларны гамәлгә ашыру кысаларында:

Алабуга муниципаль районы Мәгариф идарәсе 2024 елда «Мәгариф» илкүләм проектын гамәлгә ашыруда катнаша, башка субсидияләр һәм субвенцияләр ала.

2024 елда районга жәлеп ителгән акчаның гомуми күләме «Мәгариф» илкүләм проектын гамәлгә ашыру исәбенә 14 161,04 мең сум тәшкил итә (ТР АМР «1 нче гимназия» МББУ һәм ТР АМР «Иске Куклюк төп белем мәктәбе» МББУларенең ашханә һәм азык-төлек блокларын ремонтлау);

ТР АМР «2 нче урта мәктәп» МББУнең спорт залын ремонтлау - 35 614,00 мең сум;

ТР АМР «Олы Шүрнәк» МББУндә табигый-фәнни һәм технологик юнәлешле «Үсеш ноктасы» үзәге ачу – 1 100, 00 мең сум.

Жирле бюджеттан:

Түбәләрне, керү урыннарын ремонтлауга һәм верандаларны төзекләндерүгә 5 270, 00 мең сум (ТР АМР «29 нчы балалар бакчасы» МБМБУ, ТР АМР «Бехтерево балалар бакчасы» МБМБУ, ТР АМР «Танайка балалар бакчасы» МБМБУ);

- 3 024, 00 мең сумга спорт залын ремонтлау (ТР АМР «3 нче урта мәктәп» МББУ);

- 7 674, 00 мең сум балаларның иминлеген тээмин итүгә (медицина кабинетларын жиһазлау, видеокүзәтү, тревога сигнализациясе тәймәләрен урнаштыру);

- 93 804, 00 мең сум мәктәпләрне ремонтлауга (ТР АМР «10 нчы лицей» МББУ);

- 3 000, 00 мең сум физика кабинетын яңартуға (ТР АМР «6 нчы урта мәктәп» МББУ).

Татнефтьнең грант ярдәме белән 6 миллион сум 10 нчы лицейның информатика кабинетын ремонтлауга юнәлдерелгән.

Тармакны кадрлар белән тээмин итү системасында:

Хәзерге вакытта районның мәгариф системасында 1481 педагогик хезмәткәр эшли, шуларның 791 е – укытучы, 547 се – тәрбияче, 67 се – өстәмә белем бирү педагоглары, 76 сы – учреждениеләрнең башка хезмәткәрләре. Стажы ике елга кадәр булган укытучылар һәм тәрбиячеләр 2 % тәшкил итә.

Белем бирү системасын илнең милли максатларына һәм үсеш бурычларына, жәмгыять үсешенең хәзерге таләпләренә туры килә торган педагогик кадрлар белән тээмин итү максатында, 2023/24 уку елында түбәндәге эшләр башкарылды:

7 еллык перспективага һәм кыска сроклы перспективага кадрлар ихтыяжы прогнозы эшләнде; житәкче кадрлар резервы формалаштырылды;

югары һәм урта һөнәри белем бирү учреждениеләре белән тыгыз хезмәттәшлек оештырылды, ул максатчан эзерлек нигезендә абитуриентлар кабул итүне оештыруны, югары уку йортлары һәм урта һөнәри белем бирү учреждениеләре чыгарылыш студентларын һәм учреждениеләрен эшкә урнаштыруға булышлык күрсәтүне исәпкә алып башкарылды; педагогик юнәлешләрне тәмамлаучыларның саны һәм аларның белем бирү оешмаларына эшкә урнашуы күрсәткечләре мониторингы үткәрелде;

педагогларга районның күрше мәктәпләрендә дә эшләүгә ярдәм итә торган «Мобиль укытучы» проекты гамәлгә ашырыла;

районның 4 мәктәбендә психологик-педагогик юнәлештәге сыйныфлар ачылды.

Педагогларның социаль һәм ижтимагый статусын күтәрү бурычлары кысаларында, Мәгариф һәм фән өлкәсе хезмәткәрләрен кызыксындыру һәм бүләкләү системасын камилләштерү максатларында максатчан бүләкләү сәясәте алып барыла.

Алабуга районы мәгариф системасында барлығы 366 мәгариф хезмәткәре бүләкләнгән: шулардан 237 кеше ведомство, 129 хезмәткәр дәүләт бүләкләре алган.

«2030 елга кадәр чорга һәм 2036 елга кадәр перспективада Россия Федерациясе үсешенә милли максатлары турында» 2024 елның 7 маендагы 309 номерлы Россия Федерациясе Президенты Указында билгеләнгән бурычларны гамәлгә ашыру контекстында региональ мәгариф системасын алга таба үстерү һәм эзлекле, инновацион характерын тәмин итү мәсьәләләрен тикшергәннән соң, киңәшмәдә катнашучылар 2024/25 уку елына түбәндәгеләрне тәкъдим итә:

Алабуга муниципаль районы Мәгариф идарәсенә:

Мәктәпкәчә белем бирү системасында:

барлык мохтаж балаларны да мәктәпкәчә белем бирү мәктәпкәчә белемгә мохтаж барлык балаларны мәктәпкәчә белем бирү оешмаларында урыннар белән максималь тәмин итү чараларын күрергә;

«Электрон балалар бакчасы» автоматлашкан мәгълүмат системасына кертелә торган күрсәткечләрнең тулылыгын һәм актуальлеген тикшереп торуну гамәлгә ашырырга;

милли мәгарифне үстерү буенча муниципаль «юл карталары» чараларын үтәүне, шул исәптән мәктәпкәчә белем

бирү оешмаларының тел статусы нигезендә белем бирү процессын оештыруның сыйфатын яхшыртуны тәэмин итәргә;

балалар бакчаларында, шул исәптән сәламәтлекләре чикләнгән балалар өчен дә, мәктәпкәчә белем бирүнең федераль дәүләт белем бирү стандартына туры килә торган федераль белем бирү программаларын гамәлгә ашыру эшен дәвам итәргә,

территориясендә консультация үзәкләре булдырылган һәм «Балалар бакчасы – үсеш маршрутлары» федераль гранты гамәлгә ашырыла торган муниципаль берәмлекләр житәкчеләренә акчаларны 2024 елның 31 декабренә кадәр тулысынча үзләштерүне тәэмин итәргә.

Гомуми белем бирү системасында:

«Мәгариф» илкүләм проектының «Заманча мәктәп» региональ проектын гамәлгә ашыруга һәм «Россия Мәгариф министрлыгы мәктәбе» проектында катнашучы мәктәпләргә комплекслы ярдәмне тәэмин итәргә;

гомуми белем бирү оешмалары – «Үсеш ноктасы» цифрлы һәм гуманитар профильле үзәкләр, табигый-фәнни һәм технологик юнәлешле белем бирү үзәкләре инфраструктурасын гомуммәдәни компетенцияләренә, функциональ, табигый һәм цифрлы грамоталылыкны үстерү жәмәгать пространствосы буларак, укучылар тарафыннан төп һәм өстәмә белем бирү программаларын үзләштерү барышында укучыларның проект эшчәнлеген оештыруны тәэмин итәргә;

муниципаль берәмлек территориясендә төп гомуми белем бирү программалары буенча белем бирү эшчәнлеген гамәлгә ашыра торган оешмаларда 2030 елга кадәр Татарстан Республикасында профильгә әзерлек һәм профильле укуыту системасын үстерү буенча чараларны билгеләргә, төп башкаруда катнашучылар буларак, һөнәри белем бирү оешмаларын һәм югары белем бирү оешмаларын (булган очракта), территориаль хезмәт һәм халыкны эш белән тәэмин итү үзәкләрен, муниципаль берәмлек территориясендә урнашкан һәм эшчәнлек

алып баручы сәнэгать һәм авыл хужалыгы предприятияләрен
жәлеп итәргә;

гомумбелем бирү оешмалары кабул иткән белем бирү һәм
аерым предметларны тирәнтен өйрәнү программаларын,
территорияне икътисади үстерү үзенчәлекләрен, кадрларга
булган ихтыяжны, гамәлдәге һөнәри белем бирү оешмаларын
исәпкә алып, муниципаль берәмлек территориясендә урнашкан
мәктәпләрнең гомуми саныннан 25% тан ким булмаган сандагы,
профорIENTATION минимумны үтәүдә «алдынгы дәрәжәле»
мәктәпләр исемлеген билгеләп, профорIENTATION минимумын
гамәлгә ашыру буенча чараларның муниципаль планнарын
эшләргә һәм расларга;

сәләтле балаларны ачыклау һәм үстерү, сәләтле яшьләргә
кызыксындыру һәм бүләкләү системасын киңәйтүгә ярдәм
итәргә;

чыгарылыш сыйныф укучылары тарафыннан алга таба
белем алу траекториясен аңлы рәвештә сайлау өчен шартлар
булдырырга; имтихан предметларын, профильне, гамәлгә
ашырыла торган программаларның юнәлешен исәпкә алып,
сайлау барышында 9-11 сыйныфларда укучыларны
мотивацияләү эшен көчәйтәргә;

балалар һәм яшьләргә өчен конкурс чараларын, каникуллар
вакыты өчен һөнәри юнәлешле мәктәпләр, профильле һәм
махсус сменалар үткөрүне тәмин итәргә (чаралар үткөрү
графикы нигезендә);

«Минем беренче һөнәрем» проектын гамәлгә ашыру өчен
шартлар тудырырга, шул исәптән гомуми белем бирү
оешмалары һәм урта һөнәри һәм югары белем бирү оешмалары,
һөнәри белем программаларын гамәлгә ашыручы оешмалар
арасында программаны гамәлгә ашыруның челтәр формасы
турында шартнамәләр төзү юлы белән;

белем бирүнең сыйфатын бәяләүнең объектив системасын
формалаштыру чараларын гамәлгә ашыру юнәлешендә гомуми
белем бирү оешмаларын оештыру-методик ярдәм белән тәмин
итәргә; Россия Мәгариф министрлыгы һәм Мәгариф һәм фән

өлкәсендә күзәтчелек буенча федераль хезмәт тәкъдимнәре нигезендә тикшерү һәм диагностика эшләре графигын оптимальләштерүне тәмин итәргә;

белем бирү нәтижәләре түбән булган мәктәпләргә һәм белем бирү нәтижәләре кимү куркынычы шартларында эшләүче мәктәпләргә адреслы методик ярдәм күрсәтүне, уку-укыту уңышсызлыгын профилактикалауны тәмин итәргә;

үзлегеннән белем алу һәм укытуның гаилә формасында белем алган укучыларга даими контроль ясарга.

Милли мәгариф өлкәсендә:

мәктәпкәчә һәм гомуми белем бирү оешмаларында туган тел мохите булдыру һәм үстерү, шулай ук өстәмә белем бирү кысаларында муниципаль берәмлек территориясендә яшәүче халыкларның туган телләрен, мәдәниятләрен һәм горейф-гадәтләрен өйрәнү эшен оештырырга;

төп дәүләт имтиханы кысаларында ата-аналар белән туган телдә белем бирү, туган телләрен өйрәнү мөмкинлекләре турында аңлату эшләре алып барырга;

укучыларның һәм педагогларның республика конференцияләрендә һәм бәйгеләрендә актив катнашуларын тәмин итәргә;

муниципаль берәмлек территориясендә яшәүче халыкларның телләрен, мәдәниятләрен һәм традицияләрен өйрәнү буенча якшәмбе мәктәпләре бүлекләренә эшен оештырырга, аларның эшчәнлеген популярлаштыру буенча даими эш алып барырга;

массакуләм мәгълүмат чараларында, рәсми аккаунтларда һәм белем бирү оешмалары сайтларында, социаль челтәрләрдә туган телләрдәге чараларны киң яктыртуны тәмин итәргә;

белем бирү оешмаларының Россия Федерациясе төбәкләрендә урнашкан этномәдәни компонентлы мәктәпләр белән хезмәттәшлеген активлаштырырга, әлеге эшкә Татарстан халыкларының милли-мәдәни автономияләрен жәлеп итәргә.

Балаларны тәрбияләү һәм аларга өстәмә белем бирү системасында:

2030 елга кадәр балаларга өстәмә белем бирүне үстерү концепциясен гамәлгә ашыру буенча эш планын һәм Татарстан Республикасында өстәмә гомуми белем бирү программаларының эчтәлеген яңартуга юнәлдерелгән максатчан күрсәткечләрне гамәлгә ашыру чараларына актив катнашырга;

Татарстан Республикасы муниципаль берәмлекләрендә «Россия Федерациясе Президентының «Россия Федерациясе субъектларының иң югары вазыйфай затлары һәм Россия Федерациясе субъектларының башкарма органнары эшчәнлегенә нәтижелелеген бәяләү турында» 2021 елның 2 февралендәге 68 номерлы Указы белән расланган Россия Федерациясе субъектларының иң югары вазыйфай затлары һәм Россия Федерациясе субъектларының башкарма органнары эшчәнлегенә нәтижелелеген бәяләү өчен күрсәткечләр исемлегенә кергән «Балаларның һәм яшьләрнең сәләтләрен ачыклау, аларга ярдәм итү һәм талантларын үстерү системасының нәтижелелеген бәяләү турында» күрсәткеченең «Өстәмә белем алуга жәлеп ителгән 5 яшьтән 18 яшькә (17 яшьне кертеп) кадәрге балалар өлеше (процентларда)» компонентының планлы күрсәткечләрен 2024 елның декабренә кадәр 80 % тан югарырак булуына ирешү эшен оештырырга.

Милли проектларны, дәүләт һәм федераль программаларны гамәлгә ашыру кысаларында:

федераль программалар һәм проектлар кысаларында чараларны гамәлгә ашыруны тикшереп торырга;

грант алучы белем бирү оешмаларына федераль программалар һәм проектлар чараларын гамәлгә ашыруга юнәлтелгән, расланган федераль, республика һәм бюджеттан тыш чараларны тулысынча үзләштерүне тәмин итәргә;

федераль проектларның максатларга, күрсәткечләренә һәм нәтижеләренә ирешүне тәмин итә торган региональ проектлар кысаларында сатып алынган жиһазларның, укыту һәм тәрбия

чараларының белем бирү процессында фактта файдалануына даими мониторинг ясарга.

Мэгарифне кадрлар белән тээмин итү системасында:

муниципаль берәмлектәге (торак пунктлардагы) демографик вазгыятьне, табигый сәбәпләр аркасында (пенсиягә чыгу һ.б.), мэгариф оешмаларын ачуга (реструктуризациялүгә) бәйле рәвештә кадрлар составы үзгәрешен исәпкә алып, озак сроклы һәм якын киләчәккә педагогик кадрларга ихтыяж турында актуаль фаразлар бирергә;

белем бирү оешмаларына педагогларның ачык вакансияләренә чакыру максатында югары һәм урта һөнәри белем бирү оешмалары студентлары белән эш алып барырга;

белем бирү оешмалары хезмәткәрләренә аттестация барышында төп һөнәри компетентцияләрен камилләштерү процессына фәнни-методик ярдәм күрсәтү чаралары комплексын эшләргә;

муниципаль чаралар кысаларында Татарстан Республикасының дәүләт һәм тармак бүләкләре белән бүләкләнгән иң яхшы педагогик династияләренә, иң яхшы мэгариф хезмәткәрләрен бүләкләү мөмкинлеген карарга.

**Алабуга муниципаль районы
белем бирү оешмаларына:**

Милли проектларны, дәүләт һәм федераль программаларны гамәлгә ашыру кысаларында:

Россия Федерациясе Мэгариф министрлыгы, Татарстан Республикасы Мэгариф һәм фән министрлыгы белән төзелгән килешүләр кысаларында йөкләмәләренә йөз процент үтәүне тээмин итәргә;

күрсәтелгән таләпләр буенча 2025 елның 15 гыйнварына кадр еллык хисапларны һәм документларны эзерләргә;

федераль, региональ бюджетлардан һәм оешмаларның бюджеттан тыш фондыннан алынган акчаларны үз вакытында һәм максатчан үзләштерүне тәэмин итәргә;

милли проектлар, дәүләт һәм федераль программалар кысаларында сатып алынган жиһазларның, белем бирү һәм тәрбия чараларының эшчәнлеген һәм даими файдалануын тәэмин итәргә.

Гомуми белем бирү системасында (башлангыч, төп, урта гомуми белем):

һәр укучының сәләтен ачыклау, ярдәм итү һәм үстерү буенча системалы эшнә дәвам итәргә;

белем бирү эшчәнлеген яңартылган федераль дәүләт белем бирү стандартлары таләпләре нигезендә оештыруны планлы рәвештә дәвам итәргә;

яңартылган федераль дәүләт белем бирү стандартлары һәм кабул ителгән федераль төп гомуми белем бирү программалары таләпләре нигезендә төп һәм адаптацияләнгән гомуми белем бирү программаларын гамәлгә ашыруны тәэмин итәргә;

«Ватанны саклау һәм иминлек нигезләре», «Хезмәт (Технология)» укуту предметлары укутучыларының квалификациясен күтәрү чаралары системасын булдырырга;

укучыларны профориентацияләүнең бердәм моделе кысаларында 6-11 сыйныфлар укучылары арасында чаралар программасын гамәлгә ашыруны, 2024/25 уку елы ахырына күрсәткеч буларак, «төп» яисә «алга киткән» дәрәжәгә ирешүне тәэмин итәргә;

педагогларның функциональ грамоталылыгын үстерү һәм Россия электрон мәктәбе биремнәре банкын куллану буенча мәктәп методик хезмәтләренең эшен активлаштырырга;

белем бирү оешмасында белем бирүнең сыйфатын бәяләүнең объектив эчке системасын формалаштыру эшен дәвам итәргә; Россия Мәгариф министрлыгы һәм Мәгариф һәм фән өлкәсендә күзәтчеклек буенча федераль хезмәт тәкъдимнәре нигезендә тикшерү һәм диагностика эшләре графикларын

оптимальләштерүне тәмин итәргә; мәгариф оешмасында түбән белем бирү нәтижеләрен профилактикалау чараларын гамәлгә ашырырга.

Милли мәгариф системасында:

гражданның туган телдә белем алуга һәм туган телләрен өйрәнүгә конституциячел хокукларын гамәлгә ашыру өчен шартлар тудыру;

белем алуучыларның этник үзаңын формалаштыруга, үз халкының, үз төбәгенң тарихы, мәданияте, Россия һәм дөнья халыкларының мәдәни мирасы нигезләрен үзләштерүгә юнәлдерелгән тәрбия эше оештырырга;

балаларда туган телгә һәм милли кыйммәтләргә, традицияләргә мөһабәт тәрбияләүдә гаиләнең ролен популярлаштыру эшен активлаштырырга;

сәләтле укучыларны ачыклау, аларга ярдәм итү һәм үстерү буенча системалы эш оештырырга.

Балаларны тәрбияләү һәм аларга өстәмә белем бирү системасында:

балалар инициативалары үзәген һәм тәрбия эше штабын булдыруны тәмин итәргә;

«Россия бөркетләре» социаль-педагогик программасында барлык гомуми белем бирү оешмаларының 1-4 сыйныф укучылары катнашуын тәмин итәргә;

Россия Федерациясе һәм Татарстан Республикасы дәүләт флагларын күтәрү, «Мөһим мәсьәләләр турында сөйләшүләр» дәрестән тыш сәгатьләрен үткәрүне атна саен гамәлгә ашыруны дәвам итәргә;

«Беренчеләр хәрәкәте» гомумроссия балалар-яшүсмерләр хәрәкәте муниципаль кураторлары белән берлектә гомуми белем бирү оешмаларының 5-11 сыйныф укучыларын һәм һөнәри белем бирү оешмалары студентларын хәрәкәتكә жәлеп итүне тәмин итәргә, барлык мәгариф оешмаларында хәрәкәтнең беренчел бүлекләрен ачарга;

мәктәп театрларын һәм мәктәп музейларын ачуны 2024 елның декабренә кадәр барлык мәгариф оешмаларында гамәлгә ашырырга, шул исәптән мәктәп музейларын паспортлаштырырга;

яңа ачылган гомуми белем бирү оешмалары базасында мәктәп спорт клублары төзү һәм аны «Мәгарифтә физик культура һәм спорт» Бердәм мәгълүмат майданында мәктәп спорт клублары реестрында теркәү эшен оештырырга (<https://еип-фкис.рф/>);

республикада наркологик өзгәртүне минимальләштерү буенча укучылар белән хезмәттәшлек итү механизмнары һәм ысуллары өлешендә профилактик юнәлеш программалары эчтәлеген яңартырга;

балалар һәм яшүсмерләрнең суицидаль тәртибен ачыклау буенча ата-аналар һәм педагоглар өчен семинарлар үткәргә;

исәпкә алуның төрле төрләрендә торучы балаларны дәрестән тыш вакытта эш белән тәмин итүне оештырырга.